

Predmetna komisija za slovenščino

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Kvalitativni opisi znanja za izbrana območja dosežkov

Preizkus znanja na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine po 2. obdobju preverja doseganje ciljev/standardov znanja iz učnega načrta Slovenščina (1998). Zasnovan je dvodelno – v enakem razmerju, kot to zahteva učni načrt, preverja doseganje ciljev/standardov iz obravnave neumetnostnih in umetnostnih besedil ter ima, da bi čim bolj omogočal primerjavo dosežkov med leti, tudi podobno razvrstitev nalog za preverjanje posameznih področij znanj oziroma zmožnosti. Razvrstitev nalog je podobna tudi na NPZ po 3. obdobju, le da je zamenjan vrstni red med umetnostnim in neumetnostnim besedilom. Na letošnjem NPZ po 2. in 3. obdobju so podobna tudi izhodiščna besedila – pesemsko besedilo v književnem delu preizkusa znanja in krajša besedila, povezana z isto temo, v jezikovnem delu preizkusa znanja. Preizkus tako poleg primerjave z dosežki na prejšnjih NPZ po 2. obdobju omogoča neposredno primerjavo o doseganju istovrstnih ciljev/standardov znanja med obema obdobjema.

Naloge za preverjanje posameznih področij znanj oziroma zmožnosti se navezujejo na izhodiščna besedila. V primerjavi z NPZ v prejšnjih letih je v obeh delih preizkusa več nalog, ki zahtevajo samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov ter sklepanje in utemeljevanje s sklicevanjem na izhodiščno besedilo, v I. delu preizkusa pa tudi zmožnost medbesedilnega primerjanja (tako kot na NPZ 2011). Tako kot na nekaterih prejšnjih NPZ sta vsebinsko povezana tudi oba dela preizkusa – izhodiščna besedila v I. delu govorijo o nagradi, ki jo je prejela avtorica izhodiščnega književnega besedila v II. delu.

Naloge v I. delu preizkusa preverjajo **zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja neznanega neumetnostnega besedila** in se navezujejo na tri kratka besedila o isti temi – podelitvi nagrade za najboljše slovensko otroško in mladinsko leposlovno delo večernica. Besedila so prirejena po spletnih straneh (časopis Delo ter založbi Beletrina in Miš – *Večernico je prejela Bina Štampe Žmavc, Nagrada večernica za Bino Štampe Žmavc in Bina Štampe Žmavc: Cesar in roža*) ter so glede na vrsto (novice o aktualnih/zanimivih dogodkih) po učnem načrtu predvidena za obravnavo v 4., 5. in 6. razredu (UN, cilji, str. 37). Besedila so kratka in po zahtevnosti primerljiva z neumetnostnimi besedili na prejšnjih NPZ, so pa pričakovano zahtevnejše naloge, v katerih je treba presojati različne elemente besedil in jih med seboj primerjati.

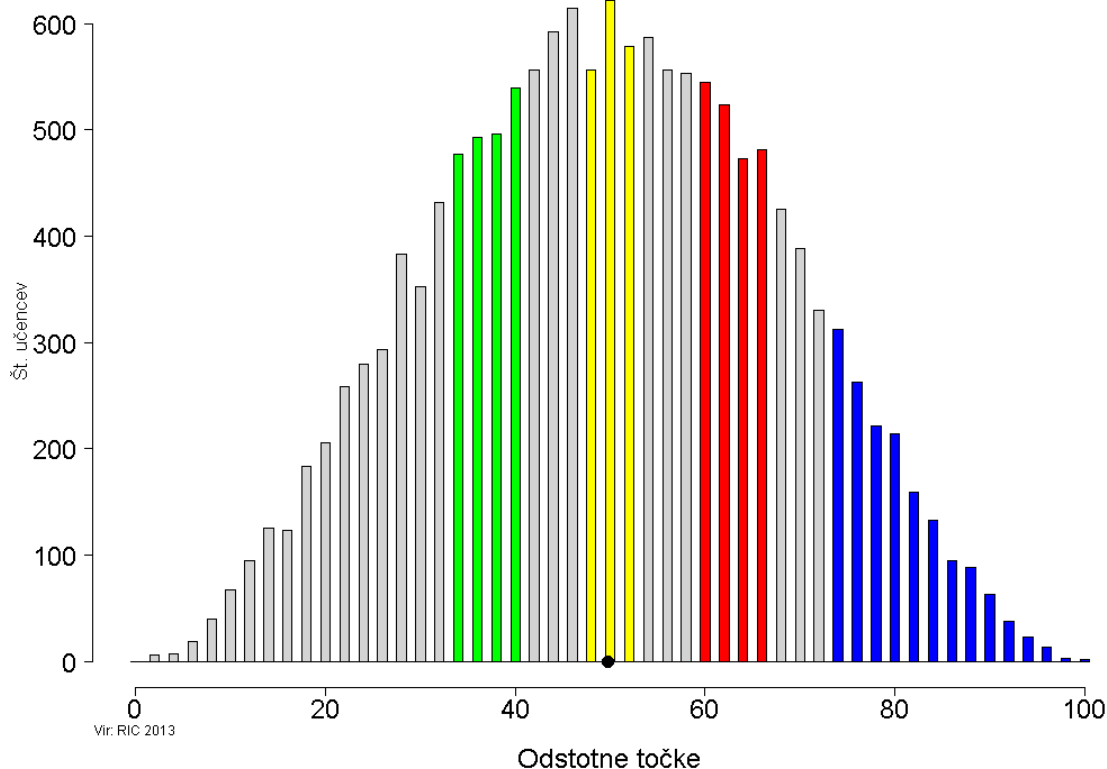
Naloge v II. delu preizkusa preverjajo **zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja književnosti/umetnostnega besedila** in se navezujejo na pesem Bine Štampe Žmavc Vsakdan, objavljeno v zbirki Čaroznanke, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1990. Izhodiščno umetnostno besedilo je v primerjavi z NPZ v preteklem letu druge vrste (lani odlomek iz dramskega besedila), primerljivo pa je z NPZ leta 2011, ko je bilo na NPZ po 2. obdobju prvič pesemsko besedilo (pesem Ervina Fritza Sorodnice srake). Besedili sta primerljivi po zahtevnosti, je pa letošnje krajše.

V preizkusu znanja je skupaj 19 nalog oz. 27 točkovanih enot (tvorbni nalogi in nekatere druge naloge imajo po 2 enoti) s skupaj 50 točkami, in sicer 12 nalog oz. 18 točkovanih enot s skupaj 30 točkami v I. delu (naloge, povezane z izhodiščnimi neumetnostnimi besedili) in 7 nalog oz. 9 točkovanih enot s skupaj 20 točkami v II. delu (naloge, povezane z izhodiščnim umetnostnim besedilom). V primerjavi z NPZ v preteklem letu je v obeh delih preizkusa manj nalog, zasnovane pa so tako, da bolj celovito preverjajo sporazumevalno zmožnost učencev.

V primerjavi z NPZ v preteklem šolskem letu je povprečni dosežek na preizkusu nekoliko nižji (lani 56,70 %), deloma se razlikuje tudi razvrstitev dosežkov po območjih, je pa preizkus kot celota in v obeh delih primerljiv z NPZ 2011 (letos povprečni dosežek 49,79 %, I. del 50,00 %, II. del 49,00 %; NPZ 2011 povprečni dosežek 47,61 %, I. del 52,00 %, II. del 40 %). Razporeditev dosežkov je podobna tudi na letošnjem NPZ po 3. obdobju. Podatki kažejo, da je v književnem delu preizkusa za večino učencev zahtevno zlasti razumevanje prenesenega pomena, metaforična zmožnost/zaznavanje pesemskih podob/slik v povezavi s sporočilnostjo ter samostojno pisanje o prebranem besedilu, v jezikovnem delu preizkusa pa natančno branje, povezovanje podatkov in jezikovnih sredstev z njihovo vlogo v besedilih ter sklepanje iz sobesedila, kar so temeljni cilji pouka slovenščine. Ker se podobne ugotovitve na NPZ kažejo iz leta v leto ne glede na različna izhodiščna besedila, je mogoče sklepati, da imajo učenci pri pouku premalo izkušenj predvsem s samostojnim delom z besedili, ki vključuje tudi zahtevnejše miselne procese, in to tako na ravni sprejemanja (samostojnega tihega branja in razumevanja) kot na ravni tvorjenja besedil (samostojnega pisanja o prebranem), v deležu in na način, kot to predvideva učni načrt. Opisi dosežkov kažejo, kaj od določenega z učnim načrtom zna večina učencev, kaj tisti z dosežki okrog povprečja, kaj pa samo tisti z visokimi in najvišjimi skupnimi dosežki na preizkusu. Učitelj, strokovni aktiv in šola kot celota tako lahko opise dosežkov uporabi za objektivni dodatni vpogled v tiste sestavine in vidike svojega učnega procesa, pri katerih se kažejo primanjkljaji in so bistveni za uspešno nadaljnje delo pri pouku slovenščine in tudi drugih predmetov v naslednjih razredih.

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini, 2. obdobje

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (NPZ, 2. obdobje, 2013, N = 14890)

ZELENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (učenci z nizkim skupnim dosežkom/seštevkom točk na preizkusu), so v povprečju uspešno rešili 5 od skupaj 19 nalog v preizkusu znanja, od tega eno delno, s skupaj 8 točkami od 50 možnih (v I. delu 2 nalogi, od tega 1 delno, s skupaj 3 točkami, in v II. delu 3 naloge s skupaj 5 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanih neumetnostnih besedilih) sta to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanih neumetnostnih besedil (**3. naloga** – katero besedilo naj prebere bralec, ki želi izvedeti navedene podatke; dopolnitev odgovora s številko izbranega besedila, dosežek je visok tudi zaradi načina vrednotenja, 2 t, R/= razumevanje/), in
- del naloge, ki preverja metajezikovno zmožnost, prepoznavanje zaimka jih (**8. naloga**, c-del – kaj je podčrtana beseda; izbira pravilnega med štirimi odgovori, 1 t, Z /= znanje/poznavanje/).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost vrstne umestitve izhodiščnega besedila (ali je besedilo umetnostno in ali je ljudska pesem) in prepoznavanja avtorja pesmi (ali je pesem prevedena) ter zmožnost doživljanja in zaznavanja razpoloženja (ali je za pesem značilno mračno razpoloženje) (**1. naloga** – katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ne; naloga zahteva presojo pravilnosti ponujenih trditev, 2 t, Z, R);
- naloga, ki preverja zmožnost prepoznavanja zgradbenih prvin pesmi in poznavanje/rabo strokovnih izrazov/literarnovednih pojmov (**2. naloga** – izhodiščno besedilo je pesem, s čim iz besedila lahko utemeljiš to trditev; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 2 t, Z, R), in
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja umetnostnega besedila (**4. naloga** – kaj v 2. kitici pomeni, da je vsakdan *srečen od oči do ust*; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R).

Taksonomske naloge, ki jih je uspešno rešila večina učencev, preverjajo znanje na ravni znanja/poznavanja in razumevanja.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji): glagol, samostalnik, pridevnik, zaimek (I. del preizkusa znanja); umetnostno/umetniško besedilo, ljudska pesem, verz, kitica, pesniški jezik, poosebitev, primera (II. del preizkusa znanja).

Dosežki v zelenem območju so po številu nalog in točk primerljivi z lanskimi (5 nalog s skupaj 7 točkami) in z NPZ 2011 (6 nalog s skupaj 8 točkami), je pa letos v tem območju več nalog iz književnega dela preizkusa znanja. Cilji/standardi znanja, ki jih dosegajo učenci z nizkim skupnim številom točk, so podobni kot na prejšnjih NPZ – prepoznavanje okoliščin nastanka besedila, razumevanje posameznih podatkov, prepoznavanje nekaterih zgradbenih in vrstnih značilnosti besedila.

RUMENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 3 naloge, od tega 1 delno, s skupaj 5 točkami*, vse naloge so

v I. delu preizkusa znanja (ob neznanih neumetnostnih besedilih), in sicer:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanih neumetnostnih besedil in prepoznavanje teme vsakega od besedil (**1. naloga** – kaj je skupno vsem trem besedilom; izbira pravilnega med štirimi odgovori, 1 t, R);
- del naloge, ki preverja metajezikovno zmožnost – pretvorbo časovne oblike glagola v navedeni povedi iz preteklika in sedanjika (*je pripravila, sodelujejo*) v prihodnjik (**9. naloga**, c-del – navedeno poved spremeni tako, da bo izražala dejanje, ki se bo šele zgodilo; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, vrednoti se samo pravilna pretvorba glagolov, 2 t, U/= uporaba/); druga dva dela iste naloge vključujeta poznavanje strokovnih izrazov in sta zahtevnejša, spadata v modro območje, in
- naloga, ki preverja metajezikovno in upovedovalno/skladenjsko zmožnost – ločevanje prislova *letos* in pridevnika *letošnji* (**10. naloga** – vprašaj se po podčrtanih besedah v navedeni povedi; zapis ustreznih vprašalnic, 2 t, Z, U).

Taksonomske naloge v rumenem območju preverjajo znanje na ravni razumevanja in uporabe.

Naloge ne vključujejo strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji).

V primerjavi z NPZ v preteklem letu so učenci z dosežki v rumenem območju v preizkusu rešili manj nalog in dosegli manj točk. Razlika se kaže zlasti v II., književnem delu, v katerem učenci s skupnim dosežkom okrog polovice niso uspešno rešili nobene naloge (lani 4 s skupaj 7 točkami). Dosežek je primerljiv z NPZ 2011, ko je bilo izhodiščno besedilo prav tako pesemsko – v to območje je spadala le naloga, ki je preverjala prepoznavanje rimanih besed. Dosežki v I., jezikovnem delu preizkusa, so po vrstah znanj/zmožnosti primerljivi z lanskimi in z NPZ v preteklih letih – učenci so uspešno rešili naloge, ki preverjajo razumevanje besedila in slovnično znanje na ravni rabe, brez poznavanja strokovnih pojmov. Letos je tudi v tem delu preizkusa v primerjavi z NPZ v prejšnjih letih več zahtevnejših nalog, ki so jih uspešno rešili le učenci z višjim skupnim dosežkom na preizkusu.

RDEČE OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja s 65-odstotno uspešnostjo v povprečju uspešno rešili še 5 nalog, od tega 2 nalogi delno, s skupaj 10 točkami* (v I. delu 3 naloge, od teh 2 delno, s skupaj 4 točkami, ter 2 nalogi v II. delu, s skupaj 6 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanih neumetnostnih besedilih) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanih neumetnostnih besedil in prepoznavanje okoliščin/naslovnika/sporočevalca (**2. naloga** – katera trditev o izhodiščnih besedilih je pravilna in katera ne; naloga zahteva presojo pravilnosti ponujenih trditev, 2 t, R, A /= analiza/ S /= sinteza/);
- del naloge, ki preverja zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka enega od besedil in zmožnost utemeljevanja s sklicevanjem na besedilo (**4. b-naloga** – iz česa v izhodiščnem besedilu je razvidno, kdaj je bilo napisano besedilo 1; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R), in

- del naloge, ki preverja zmožnost razumevanja besedila in upovedovalno/skladenjsko zmožnost (**8. naloga**, b-del – na kaj se v navedenem delu besedila nanaša beseda *jih*; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja pesemskega besedila in zmožnost tvorjenega neliterarnega besedila ob izhodiščnem besedilu (**3. naloga** – katero nasprotje je izraženo v 2. kitici, kaj vse je povedano o prvem in kaj o drugem delu tega nasprotja; samostojno tvorjenje in zapis odgovora v eni ali dveh povedih, vsebina in jezikovna pravilnost, 4 t, R, A, U), in
- naloga, ki preverja literarnovedno znanje – poznavanje avtorjev po učnem načrtu obveznih besedil mladinske književnosti (**6. naloga** – kateri trije od naštetih avtorjev so prav tako napisali veliko pesmi; izbira pravih med petimi odgovori, 2 t, Z).

Naloge, ki spadajo v rdeče območje, so taksonomsko različno zahtevne, preverjajo znanje na vseh taksonomskih ravneh.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji), vsi so iz II. književnega dela preizkusa: kitica, Tone Pavček, Leopold Suhodolčan, Hans Christian Andersen, Boris A. Novak, Svetlana Makarovič; naloge v I. delu ne vključujejo poznavanja strokovnih izrazov.

Tudi dosežki v rdečem območju so v obeh delih preizkusa primerljivi z NPZ 2011, ko je bilo izhodiščno neumetnostno besedilo prav tako sestavljeno iz več delov, izhodiščno umetnostno besedilo pa je bilo prav tako pesemsko (I. del 3 naloge s skupaj 5 točkami, II. del 2 nalogi s skupaj 5 točkami); lani je zaradi drugačne sestave preizkusa v to območje spadalo nekaj več nalog. Primerljivi z lanskimi in z dosežki na prejšnjih NPZ pa so cilji/standardi znanja, zmožnosti in miselni procesi, ki so jih morali učenci opraviti za uspešno reševanje nalog – učenci s skupnimi dosežki v zgornji četrtini so uspešno rešili naloge, ki zahtevajo natančno branje, povzemanje značilnosti besedil in utemeljevanje s sklicevanjem na besedilo, v književnem delu pa tudi poznavanje avtorjev in njihovih del. Tako kot na lanskem NPZ v rdečem območju prevladujejo naloge, pri katerih je treba samostojno tvoriti in napisati odgovor.

MODRO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz *zelenega, rumenega in rdečega območja* v povprečju uspešno rešili še 8 nalog, od tega 2 delno, s skupaj 24 točkami (v I. delu 7 nalog, od teh 2 delno, s skupaj 18 točkami, in v II. delu 1 nalogo s 6 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanih neumetnostnih besedilih) so to:

- del naloge, ki preverja zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka enega od izhodiščnih besedil (**4. a-naloga** – kdaj je bilo napisano besedilo 1; podatek v besedilu ni neposredno izražen, razbrati ga je treba iz datuma objave ali iz zapisa »... *Svečana podelitev nagrade bo ...*«; izbira pravih med štirimi odgovori, 1 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja enega od izhodiščnih besedil (**5. naloga** – katere prireditve so poleg podelitve nagrade še potekale v okviru srečanja slovenskih mladinskih pisateljev; zapis dveh podatkov, ki jih je treba razbrati iz sobesedila, 2 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja enega od izhodiščnih besedil ter upovedovalno/skladenjsko in pravopisno zmožnost (**6. naloga** – kateri podatki v besedilu 1 potrjujejo, da je Bina Štampe Žmavc priznana avtorica; zapis dveh podatkov, odgovor v povedi, 2 t, R);
- naloga, ki preverja poimenovalno zmožnost v povezavi z razumevanjem izhodiščnih besedil in metajezikovno zmožnost, prepoznavanje pomenskih razmerij med besedami (**7. naloga** – kako so navedene besede iz izhodiščnih besedil povezane med seboj; naloga povezovanja, 2 t, Z, R);
- del naloge, ki preverja poimenovalno zmožnost v povezavi z razumevanjem enega od izhodiščnih besedil ter upovedovalno/skladenjsko in pravopisno zmožnost (**8. a-naloga** – kaj v navedenem delu besedila pomeni besedna zveza *na prvi pogled*; samostojno tvorjenje in zapis odgovora v povedi, 2 t, R);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost – prepoznavanje glagola, glagolske osebe, časa in števila (**9. naloga**, a-del – iz navedene povedi izpiši glagola */je pripravila, sodelujejo/*, 1 t, Z, in b-del – v čem se razlikujeta glagola v navedeni povedi; izbira pravih med tremi odgovori, 1 t, Z);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost – prepoznavanje samostalnika, spola in števila (**11. naloga** – iz povedi izpiši en samostalnik ženskega spola v ednini in samostalnik v množini, 2 t, Z), in

- naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila, povezanega z izhodiščnimi besedili (**12. naloga** – napiši besedilo, v katerem boš predstavil vse, kar v besedilih izveš o nagradi večernica; A-del – vsebina, 3 t, R, A, S, in B-del – jezikovna pravilnost, 2 t, U).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) je to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja pesemskega besedila in zmožnost tvorjenega neliterarnega besedila ob izhodiščnem besedilu (**7. naloga** – napiši besedilo in v njem razloži, s katero besedno zvezo je predstavljen vsakdan v prvi, s katero v tretji in s katero v zadnji kitici in kaj vse je o njem povedano, A-del, vsebina, 4 t, R, A, S, in B-del, jezikovna pravilnost, 2 t, U).

Taksonomsko naloge, ki spadajo v modro območje, preverjajo zanje na vseh stopnjah, od znanja/poznavanja do analize in sinteze.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji): protipomenka, podpomenka, sopomenka, nadpomenka, besedna družina, glagol, oseba, število, čas, samostalnik, spol, ednina, množina, pridevnik, zaimek (I. del preizkusa znanja); kitica (II. del preizkusa znanja).

V primerjavi z NPZ v preteklem šolskem letu v modro območje (naloge, ki jih je z več kot 65-odstotno uspešnostjo rešilo zgornjih 10 odstotkov učencev) spada več nalog s polovico več točkami. Razlika se kaže predvsem v I., jezikovnem delu preizkusa (lani 5 nalog s skupaj 10 točkami). Tako kot na prejšnjih NPZ in na NPZ po 3. obdobju pa se kot zahtevni za večino učencev v obeh delih preizkusa kažejo isti cilji/standardi znanja – razumevanje teme besedil, povzemanje značilnosti besedil, utemeljevanje s sklicevanjem na besedila in primerjanje njihovih značilnosti ter tvorjenje smiselnega in povezanega besedila o prebranih besedilih. Ker gre za temeljne cilje pouka slovenščine in so ugotovitve na NPZ ne glede na različna izhodiščna neumetnostna in umetnostna besedila iz leta v leto podobne, je mogoče sklepati, da imajo učenci pri pouku premalo izkušenj s samostojnim delom z besedili. V I., jezikovem delu preizkusa, v to območje spada tudi večina nalog, ki preverjajo metajezikovno zmožnost/slovnično znanje, poznavanje po UN predvidenih strokovnih izrazov. Da strokovni izrazi pri pouku niso dovolj utrjeni, kaže tudi tovrstna naloga iz književnosti, ki se je uvrstila v območje nad modrim.

NAD MODRIM OBMOČJEM

V območje *nad modrim območjem* – s 65-odstotno uspešnostjo je niso rešili niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki na preizkusu znanja – se je uvrstila 1 naloga s 3 točkami iz **II. dela** preizkusa znanja, in sicer

- naloga, ki preverja literarnovedno znanje – zaznavanje in razumevanje pesniških sredstev v izhodiščnem pesemskem besedilu (**5. naloga**, a-del – iz izhodiščnega besedila izpiši primer za poosebitev in primero, 2 t, Z, in b-del – katero od obeh pesniških sredstev je za izhodiščno besedilo bolj značilno in zakaj, dopolnitev povedi, 1 t, R, A).

Naloga predvideva poznavanje strokovnih izrazov poosebitev in primera.

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) nalog nad modrim območjem letos ni bilo.

Razporeditev dosežkov v obeh delih preizkusa znanja kaže, da ima večina nalog visoko občutljivost za razlike v znanju 'na vrhu', tj. pri preverjanju znanja učencev z visokimi skupnimi dosežki na preizkusu, in nekoliko nižjo občutljivost za preverjanje znanja učencev s povprečnimi oz. z nižjimi skupnimi dosežki. Za preizkus kot celoto se kažejo podobne ugotovitve kot na prejšnjih NPZ in kot na NPZ po 3. obdobju – učenci so uspešni pri odgovorih na vprašanja o podrobnostih, posameznostih in podatkih, ki so v besedilih neposredno navedeni, težave pa imajo pri nalogah, ki zahtevajo posploševanje, povzemanje in sklepanje s 'pogledom' na celotno besedilo ter z utemeljevanjem, vrednotenjem in s ponazarjanjem. Za večino učencev se kot zahtevno kaže tudi samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov ter poimenovanje/uporaba jezikovnih in književnih pojmov – tovrstne naloge so v preizkusih znanja tiste, ki so najpogosteje nereševane. Ugotovitve, ki se nanašajo na bralno zmožnost učencev, se ujemajo z ugotovitvami mednarodnih raziskav bralne pismenosti; podobne so tudi na NPZ po 3. obdobju. Podatki med obdobjema pa niso neposredno primerljivi, ker NPZ po 2. obdobju za učence ni obvezno. Za interpretacijo dosežkov na posamezni šoli in za strokovne primerjave dosežkov med leti je zato pomembno upoštevati podatek, koliko in kateri učenci so opravljali preizkus znanja. Vsekakor je smiselno ugotavljati trende po področjih znanj oz. zmožnosti tako med leti kot med 2. in 3. obdobjem ter ugotovitve povezati z načrtovanjem izboljšav na področjih (cilji/standardi znanja, zmožnosti, miselni procesi ...), pri katerih se iz leta v leto kažejo primanjkljaji. Podatki kažejo, da naj bi učenci pri pouku imeli predvsem več samostojnega dela z besedili tako na ravni sprejemanja (samostojnega tihega branja) kot na ravni tvorjenja (samostojnega pisanja o prebranem).

Preglednica: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 2. obdobje

I. del (Neumetnostno besedilo: *Večernico je prejela Bina Štampe Žmavc, Nagrada večernica za Bino Štampe Žmavc, Bina Štampe Žmavc: Cesar in roža* /besedila 1, 2 in 3, prirejena po spletnih straneh Delo, Beletrina, Založba Miš/)

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Vrsta razčlenbe, zmožnost, izobraževalni cilj	Območje
		SPREJEMANJE			
		BRANJE NEUMETNOSTNIH BESEDIL Učenec prebere strokovna in publicistična besedila (navedena v učnem načrtu) (UN, st., str. 115): – novice o aktualnih/zanimivih dogodkih (UN, cilji, 4., 5., 6. razred, str. 37), nato pa:		– zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja neznanega neumetnostnega besedila; zmožnost medbesedilnega primerjanja	
		RAZČLENJEVANJE			
1.	1	– prepozna temo besedila (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila	rumeno
2.	2	– določi sporočevalca in naslovnika (UN, st., str. 115)	– razumevanje – analiza – sinteza	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila; – okoliščinska/pragmatična razčlemba; – zmožnost prepoznavanja okoliščin/naslovnika/sporočevalca	rdeče
3.	2	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st. str. 115)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila	zeleno
4. a)	1	– odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– okoliščinska/pragmatična razčlemba; – zmožnost prepoznavanja okoliščin	modro
4. b)	1	– odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– okoliščinska/pragmatična razčlemba; – zmožnost prepoznavanja okoliščin	rdeče
5.	2	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st. str. 115)	– razumevanje – analiza	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila	modro
6.	2	– odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost	modro
7.	2	– pri obravnavi besedila uporablja temeljne jezikoslovne izraze (naštete v učnem načrtu) (UN, st., str. 117) – danim besedam določi sopomenke, nadpomenke in podpomenke (UN, st., str. 116) – razloži pomen besede/besedne zveze v rabi, s sopomenko ali protipomenko (UN, st., str. 116) – ob danem korenu tvori besedno družino (UN, st., str. 116)	– znanje – razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila; – metajezikovna razčlemba; – metajezikovna zmožnost; – izobraževalni cilj: protipomenka, podpomenka, nadpomenka, sopomenka, besedna družina (UN, cilji, 6. r., str. 42)	modro

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Vrsta razčlemba, zmožnost, izobraževalni cilj	Območje
8. a)	2	– razloži pomen besede/besedne zveze v rabi (UN, st., str. 116)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila; – poimenovalna zmožnost; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost	modro
8. b)	1	– najde osebne zaimke in jim določi nanašalnico v besedilu (UN, st., str. 116)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila; – upovedovalna/skladenjska zmožnost	rdeče
8. c)	1	– besede iz besedila uvrsti med zaimke (UN, st., str. 117) – pri obravnavi besedila uporablja temeljne jezikoslovne izraze (naštete v učnem načrtu) (UN, st., str. 117)	– znanje	– metajezikovna razčlemba; – metajezikovna zmožnost; – izobraževalni cilj: glagol, zaimek (UN, cilji, 6. r., str. 43), samostalnik, pridevnik (UN, cilji, 5. r., str. 42, 43),	zeleno
9. a)	1	– besede iz besedila uvrsti med glagole (UN, st., str. 117) – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (naštete v učnem načrtu) (UN, st., str. 117)	– znanje	– metajezikovna razčlemba; – metajezikovna zmožnost; – izobraževalni cilj: glagol (UN, cilji, 6. r., str. 43)	modro
9. b)	1	– najde osebne glagolske oblike in jim določi osebo, število in čas (UN, st., str. 116) – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (naštete v učnem načrtu) (UN, st., str. 117)	– znanje – uporaba	– metajezikovna razčlemba; – metajezikovna zmožnost; – izobraževalni cilj: glagol, oseba, časovna oblika (UN, cilji, 6. r., str. 43), število (UN, cilji, 5. r., str. 42)	modro
9. c)	2	– najde osebne glagolske oblike in jim določi čas (UN, st., str. 116)	– uporaba	– metajezikovna razčlemba; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost	rumeno
10.	2	– besede iz besedila uvrsti med pridevnike in prislove (UN, st., str. 117)	– uporaba	– metajezikovna razčlemba; – upovedovalna/skladenjska zmožnost	rumeno
11.	2	– najde samostalnike in jim določi spol in število (UN, st., str. 116) – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (naštete v učnem načrtu) (UN, st., str. 117)	– znanje	– metajezikovna razčlemba; – metajezikovna zmožnost; – izobraževalni cilj: samostalnik, spol: moški, ženski, srednji, število: ednina, dvojina, množina (UN, cilji, 5. r., str. 42, 43)	modro
TVORJENJE					
12.		– branje strokovnih in publicističnih besedil (UN, st., str. 115) – napiše krajše besedilo, in sicer ob pisni pripravi, upošteva tudi zunanjo oblikovanost besedila in pravopisna pravila (UN, st., str. 115)	– razumevanje – analiza – sinteza – uporaba	– zmožnost razumevanja besedila; – zmožnost tvorjenja besedila; – poimenovalna zmožnost; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – slogovna zmožnost; – pravopisna zmožnost	A modro B modro
A	3				
B	2	– obnova besedila (UN, cilji, 5., 6. razred, str. 39)			

Preglednica: Specifikacijska tabela, slovenščina, II. del, 2. obdobje

II. del (Umetnostno besedilo: Bina Štampe Žmavc, Vsakdan)

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Zmožnost, izobraževalni cilj	Območje
SPREJEMANJE					
BRANJE UMETNOSTNIH BESEDIL Učenec tiho prebere neznano umetnostno besedilo in ga razume (UN, st., str. 117), po branju pa:				– zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja književnosti/neznanega umetnostnega besedila	
RAZČLENJEVANJE					
1.	2	– razvija sposobnost razumevanja in doživljanja besedilne stvarnosti (UN, cilji, str. 45) – razume in pravilno uporablja strokovne izraze (UN, cilji, str. 56)	– znanje – razumevanje	– izobraževalni cilj: umetniško/umetnostno besedilo (UN, cilji, 6. razred, str. 56), ljudska pesem (UN, cilji, 4. r., str. 56)	zeleno
2.	2	– razume in pravilno uporablja strokovne izraze (UN, cilji, str. 56) – zazna in doživi pesem (UN, st., str. 114) – zazna ritem, rimo, likovnost pesmi, primere, preproste metafore, nenavadne besedne zveze (UN, cilji, str. 46, 47)	– razumevanje – znanje	– zmožnost razumevanja UB; – izobraževalni cilj: verz, kitica (UN, cilji, 1. tril., str. 30), pesniški jezik (UN, cilji, 5. r., str. 56), poosebitev, primera (UN, cilji, 6. r., str. 56)	zeleno
3.	4	– po branju odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih: o čem govori besedilo (UN, st., str. 117)	– razumevanje – uporaba – analiza	– zmožnost razumevanja UB; – izobraževalni cilj: kitica (UN, cilji, 1. tril., str. 30))	rdeče
4.	1	– po branju odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih: o čem govori besedilo (UN, st., str. 117) – razume preproste metafore (UN, cilji, str. 47)	– razumevanje	– zmožnost razumevanja UB; – izobraževalni cilj: kitica (UN, cilji, 1. tril., str. 30))	zeleno
5. a)	2	– razume in pravilno uporablja strokovne izraze (UN, cilji, str. 56) – razume primere (UN, cilji, str. 47) – zaznava in razume poosebitve (UN, cilji, str. 48)	– znanje	– izobraževalni cilj: poosebitev, primera (UN, cilji, 6. r., str. 56)	nad modrim
5. b)	1	– razume in pravilno uporablja strokovne izraze (UN, cilji, str. 56) – razume primere (UN, cilji, str. 47) – zaznava in razume poosebitve (UN, cilji, str. 48)	– razumevanje – analiza	– zmožnost razumevanja UB; – izobraževalni cilj: poosebitev, primera (UN, cilji, 6. r., str. 56)	nad modrim
6.	2	– pozna kanon mladinske književnosti (UN, cilji, str. 56)	– znanje	– izobraževalni cilj: Tone Pavček, Leopold Suhodolčan, Hans Christian Andersen, Boris A. Novak, Svetlana Makarovič (UN, cilji, 4., 5., 6. r., str. 57, 58)	rdeče
7. A B	4 2	– samostojno tiho bere literarna besedila (UN, cilji, str. 44) – piše neliterarna besedila (UN, cilji, str. 51)	– razumevanje – analiza – sinteza – uporaba	– zmožnost razumevanja UB; – zmožnost tvorjenja neliterarnih besedil; – poimenovalna zmožnost; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – slogovna zmožnost; – pravopisna zmožnost	A modro B modro

PRILOGA

I. DEL

BESEDILO 1

Večernico je prejela Bina Štampe Žmavc

Petek, 17. september 2010

Žirija pod predsedstvom Vlada Žabota je 15. 9. 2010 razglasila dobitnico večernice 2009. Nagrado za najboljše slovensko otroško in mladinsko izvorno leposlovno delo, ki je izšlo lani, je prejela Bina Štampe Žmavc za knjigo Cesar in roža (Založba Miš). Bina Štampe Žmavc je sicer ena najbolj ustvarjalnih pisateljic za otroke, ki je bila za nagrado večernica že večkrat nominirana, med letoma 2000 in 2002 pa je bila tudi članica žirije.

Svečana podelitev nagrade bo v četrtek, 23. septembra 2010, v Murski Soboti.

(Prirejeno po: <http://www.airbeletrina.si/scena/zgodilo-se-je/2806>; dostop 20. 10. 2012.)

BESEDILO 2

Nagrada večernica za Bino Štampe Žmavc

Murska Sobota, 23. 9. 2010

V današnjem uvodu srečanja slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede, ki ga je že petnajstič v sodelovanju z revijo Otrok in knjiga in murskosoboško pokrajinsko knjižnico pripravilo podjetje za promocijo kulture Franc Franc, je odgovorni urednik Večera Tomaž Ranc podelil nacionalno nagrado za mladinsko literaturo večernica pisateljici Bini Štampe Žmavc za knjigo Cesar in roža.

Nominiranci za nagrado, ki so jo letos podelili že štirinajstič, so bili še Mate Dolenc, Grega Hribar, Svetlana Makarovič in Dim Zupan.

Na razglasitvi nagrajenke je pevka Romana Krajncan s spremljevalno glasbeno ekipo prvič predstavila novi projekt Pesmi o Mišku in Belamiški, ki jih je napisal Feri Lainšček, uglasbil pa Lojze Krajncan.

Osrednja tema pisateljev na letošnjem srečanju je uglasbljanje mladinske literature. Na simpoziju, ki ga je pripravila revija Otrok in knjiga, sodelujejo tudi številni slovenski glasbeniki. Jutri bodo pisatelji obiskali nekaj pomurskih osnovnih šol, zvečer pa bodo v salonu Murske republike v hotelu Dobraj predstavili letošnje knjižne novosti.

Na razstavi, ki jo je pripravila višja knjižničarka iz pokrajinske in študijske knjižnice Vesna Radovanovič, so na ogled mladinska literarna dela, ki so izšla lani in so kandidirala za nagrado večernica.

Ivan Gerenčer

(Prirejeno po: <http://www.delos.si/clanek/122607>; dostop 20. 10. 2012.)

SLOVAR:

nominirati – imenovati, določiti kandidate za nagrado

OBRNI LIST.

BESEDILO 3

Bina Štampe Žmavc: Cesar in roža

Gre za zbirko devetih pravljic, v katerih nastopajo klasični pravljичni junaki (cesarji, kraljične, spletične, princi, žabe itn.). Takšni pa so le na prvi pogled. V resnici jih avtorica postavi v povsem nove, domišljjsko bogate situacije. Nekatere so celo prav moderne. V pravljici Mobilnik srca si princ in princesa na primer pošiljata SMS-sporočila. V teh novih situacijah se znajde vsak po svoje. Za ene se konča srečno, za druge malo manj. V vsakem primeru pa so zgodbe vseh junakov skrivnostne, napete, polne zanimivih preobratov in posrečenih domislic.

(Prirejeno po: <http://www.zalozbamis.com/knjiga/cesar-in-roza/>; dostop 20. 10. 2012.)

II. DEL

Bina Štampe Žmavc

Vsakdan

Vsakdan je lahko pisan
kot pisan pajčolan.

Včasih je vesel in nasmejan
in se obleče kot Pust
in je ves bleščeč, razgret in srečen
od oči do ust.

Včasih je žalosten.

Takrat je ves vijoličast v obraz.

Ves dan samo po kotih poseda
in ga nenehno trese mraz.

Največkrat ni niti žalosten niti vesel.

Takrat je ves podoben sam sebi
in si, kot za špas,
nadene svoj vsakdanji obraz.

Vsakdan je lahko tudi bolan.

Takrat se ves skesan ovije v siv pajčolan
in v hipu postane čisto navaden
vsakdanji Vsakdan.

(Štampe Žmavc, B., 1990. *Čaroznanke*. Ljubljana: Mladinska knjiga.)

I. DEL

**Naloge iz I. dela se navezujejo na besedila 1, 2 in 3.
Pozorno preberi izhodiščna besedila in reši naloge.**

1. Kaj je skupno vsem trem besedilom?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Vsa besedila bralcu predstavijo knjigo Cesar in roža.
  - B Vsa besedila bralca seznanijo, da je bila Bina Štampe Žmavc za svoje delo nagrajena.
  - C Vsa besedila so povezana z delom Bine Štampe Žmavc.
  - Č Vsa besedila govorijo o podelitvi nagrade večernica.

	1
--	---

2. Katera trditev o izhodiščnih besedilih je pravilna in katera ne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni pravilna, obkroži NE.

V vseh besedilih je znan avtor.	DA	NE
Vsa besedila so bila objavljena na spletu.	DA	NE
Besedilo 1 je bilo napisano prej kot besedilo 2.	DA	NE
Besedilo 3 je napisala Bina Štampe Žmavc.	DA	NE

	2
--	---

3. Katero besedilo naj prebere bralec, ki želi izvedeti navedene podatke?
Na črto napiši številko besedila 1, 2 ali 3.

Kdo vse je sodeloval pri organizaciji srečanja slovenskih mladinskih pisateljev?

Besedilo _____.

Kdo vse je bil imenovan za nagrado večernica? Besedilo _____.

Kdo je Bina Štampe Žmavc? Besedilo _____.

Katera založba je izdala knjigo Cesar in roža? Besedilo _____.

Kako je zgrajena knjiga Cesar in roža in kdo nastopa v njej? Besedilo _____.

	2
--	---

4. a) Kdaj je bilo napisano besedilo 1?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pred prireditvijo, na kateri so podelili večernico.
B Med prireditvijo, na kateri so podelili večernico.
C Po prireditvi, na kateri so podelili večernico.

	1
--	---

- b) Iz česa v izhodiščnem besedilu je to razvidno?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

5. Katere prireditve so poleg podelitve nagrade še potekale v okviru srečanja slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede? Poišči 2 in ju napiši na črti.

	2
--	---

6. Bina Štampe Žmavc je priznana avtorica. Kateri podatki v besedilu 1 potrjujejo to trditev?
Izberi dva podatka in odgovor v povedi napiši na črti.

	2
--	---

7. Kako so navedene besede iz izhodiščnih besedil povezane med seboj?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

___ uglasbljanje, glasbeniki	1	Besedi sta protipomenki.
___ klasični, moderni	2	Besedi sta podpomenki.
___ večernica, nagrada	3	Besedi spadata v isto besedno družino.
___ leposlovno, literarno	4	Besedi sta sopomenki.
	5	Besedi sta podpomenka in nadpomenka.

	2
--	---

8. Preberi navedeni del besedila.

Gre za zbirko devetih pravljic, v katerih nastopajo klasični pravljичni junaki (cesarji, kraljične, spletične, princi, žabe itn.). Takšni pa so le na prvi pogled. V resnici jih avtorica postavi v povsem nove, domišljjsko bogate situacije. Nekatere so celo prav moderne.

- a) Kaj v navedenem delu besedila pomeni besedna zveza *na prvi pogled*?
Razloži jo s svojimi besedami.
Odgovor v povedi napiši na črto.

	2
--	---

- b) Na kaj se v navedenem delu besedila nanaša podčrtana beseda *jih*?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

- c) Kaj je podčrtana beseda?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Glagol.
- B Samostalnik.
- C Pridevnik.
- Č Zaimek.

	1
--	---

9. Preberi poved.

Na simpoziju, ki ga je pripravila revija Otrok in knjiga, sodelujejo tudi številni slovenski glasbeniki.

- a) Iz navedene povedi izpiši glagola.
Napiši ju na črti.

_____

	1
--	---

- b) V čem se razlikujeta glagola v navedeni povedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Razlikujeta se v glagolski osebi in številu.
B Razlikujeta se v glagolski osebi in času.
C Razlikujeta se v glagolskem času in številu.

	1
--	---

- c) Navedeno poved spremeni tako, da bo izražala dejanje, ki se bo šele zgodilo.
Napiši jo na črte.

_____
_____
_____

	2
--	---

10. Preberi povedi.

Nominiranci za nagrado, ki so jo letos podelili že štirinajstič, so bili še Mate Dolenc, Grega Hribar, Svetlana Makarovič in Dim Zupan. Osrednja tema pisateljev na letošnjem srečanju je uglasbljanje mladinske literature.

Vprašaj se po podčrtanih besedah.

Vsako vprašalnico napiši na črto.

letos: _____

letošnjem: _____

	2
--	---

11. Preberi poved.

Na razglasitvi nagrajenke je pevka Romana Krajncan s spremljevalno glasbeno ekipo prvič predstavila novi projekt Pesmi o Mišku in Belamiški, ki jih je napisal Feri Lainšček, uglasbil pa Lojze Krajncan.

Iz povedi izpiši en samostalnik ženskega spola v ednini in samostalnik v množini. Napiši ju na črti.

_____

	2
--	---

12. Napiši besedilo, v katerem boš predstavil/predstavila vse, kar v besedilih izveš o nagradi večernica.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

A		3
B		2

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Bine Štampe Žmavc Vsakdan. Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ne? Če je trditev pravilna, na črtico napiši P, če ni pravilna, napiši N.

___ To je ljudska pesem.

___ Pesem je prevedena.

___ Za celotno pesem je značilno mračno razpoloženje.

___ Izhodiščno besedilo je umetnostno/umetniško besedilo.

	2
--	---

2. Izhodiščno besedilo je pesem. S čim iz besedila lahko utemeljiš to trditev? Na črti napiši dve utemeljitvi.

	2
--	---

3. Katero nasprotje je izraženo v 2. kitici? Kaj vse je povedano o prvem in kaj o drugem delu tega nasprotja? Odgovori v eni ali dveh povedih.

	4
--	---

4. Kaj v 2. kitici pomeni, da je vsakdan *srečen od oči do ust*?
Ležeče napisani del besedila razloži s svojimi besedami. Odgovor napiši na črti.

	1
--	---

5. a) Iz izhodiščnega besedila izpiši poosebitev in primero.

Primer za poosebitev: _____

Primer za primero: _____

	2
--	---

- b) Ali je za izhodiščno besedilo bolj značilna poosebitev ali primera?
Dopolni poved.

Za besedilo je bolj značilna _____, saj _____

	1
--	---

6. Bina Štampe Žmavc je znana slovenska pesnica. V šoli ste brali tudi pesmi drugih avtorjev. Kateri trije od naštetih avtorjev so prav tako napisali veliko pesmi?
Obkroži črke pred pravilnimi odgovori.

- A Tone Pavček
- B Leopold Suhodolčan
- C Hans Christian Andersen
- Č Boris A. Novak
- D Svetlana Makarovič

	2
--	---

7. Napiši besedilo in v njem razloži:

- s katero besedno zvezo je predstavljen vsakdan v prvi, s katero v tretji in s katero v zadnji kitici,
- kaj vse je o vsakdanu povedano v prvi, tretji in zadnji kitici.

A		4
B		2

SKUPNO ŠTEVILO TOČK:

	50
--	----